

Asia: VN/36586/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Suomen ja Yhdysvaltojen välillä tehdyn puolustusyhteistyösopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen kommunistinen puolue, jatkossa SKP, on vastustanut johdonmukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjan muuttamispyrkimyksiä pois puolueettomuudesta ja sotilaallisesta liittoutumattomuudesta kohti sotilasliitto Naton jäsenyyttä. SKP katsoo, että edelleen paras tae maamme turvallisuuden ja rauhantilan säilyttämiselle on ystävällisten suhteiden säilyttäminen kaikkien naapurimaidemme kanssa. Erityisesti suhde Venäjän federaatioon on mielestämme säilytettävä hyvänä, ja Suomen olisi vakuutettava, ettei Suomen maaperää käytetä hyökkäykseen Venäjää vastaan. Tälle presidentti Paasikiven kannan muotoutumiselle merkittävät historialliset ja maantieteelliset faktat eivät ole muuttuneet.

Puolustusyhteistyösopimus, jatkossa sopimus, solmitaan Yhdysvaltojen kanssa kahdenvälisenä. Tämä tarkoittaa sopimussuhteiden tiukentamista vielä Nato-jäsenyyden edellyttämästä. Yhdysvallat on Naton tärkein jäsenvaltio. Yhdysvalloilla on ainakin 750 sotilastukikohtaa maansa rajojen ulkopuolella, kaikkialla maailmassa. Tukikohdat tukevat Yhdysvaltojen pyrkimystä kontrolloida koko maapalloa. Tukikohdista on ollut paljon haittaa alueiden siviiliväestölle.

Nato SOFA-sopimuksen mukaan Nato-joukkojen tulosta maahan päätetään tai sovitaan aina erikseen. Puolustusyhteistyösopimuksessa oikeus maahantuloon perustuu itse sopimukseen, ja se on yksipuolinen, koskee vain Yhdysvaltojen joukkojen oikeutta tulla Suomeen. Sopimus ei anna vastaavia erioikeuksia ja vapauksia Suomen puolustusvoimille Yhdysvalloissa. Sopimus perustuu Yhdysvaltojen mallisopimukselle, johon on tehty vain vähäisiä paikallisesti tarpeellisia muutoksia. Sopimus on tehty täysin Yhdysvaltojen näkökulmasta. Hallituksen esityksen 1.2 luvun mukaan sopimuksilla luodaan yhdenmukaiset ja ajantasaiset puitteet Yhdysvaltojen joukkojen toiminnalle eri maissa, mahdollistetaan Yhdysvaltojen rahoittamat infrastruktuuri-investoinnit sovituille tiloille ja alueille sekä varmistetaan, että Yhdysvalloilla on pääsy näihin. Lisäksi varmistetaan esteetön

joukkojen sekä kaluston maahanpääsy ja liikkuminen sekä puolustuskaluston, tarvikkeiden ja materiaalin sijoittaminen ennakolta.

Sopimuksen tarkoituksena on syventää ja laajentaa turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä Suomelle keskeisen strategisen liittolaisen, Yhdysvaltojen, kanssa. Sopimus edistää puolustusyhteistyötä kaikissa turvallisuustilanteissa ja edesauttaa Yhdysvaltojen toimintaa Suomen ja Pohjois-Euroopan asevaraisen puolustuksen vahvistamiseksi. Sopimuksella vahvistetaan Suomen puolustusta mahdollistamalla Yhdysvaltojen maahantulo, läsnäolo, harjoittelu ja puolustusmateriaalin ennakkosijoittaminen Suomeen. Sopimuksella luodaan edellytykset operatiiviselle suunnittelulle ja yhteistoiminnalle Suomen ja Yhdysvaltojen välillä myös kriisitilanteissa, ja se edesauttaa alueellisen yhteistyön tiivistämistä muun muassa Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Yhdysvaltojen välillä. Kahdenvälisen yhteistyön tiivistäminen edistää myös Naton pelotetta ja puolustusta.

Hallituksen esityksen 7.1 lukuun Vaikutukset ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen puolustukseen ei ole kirjattu, mikä taho uhkaa Suomen ja Pohjois-Euroopan turvallisuutta ja miksi puolustusta pitää vahvistaa Yhdysvaltojen näkyvällä läsnäololla. Ainoaksi johtopäätökseksi jää, että sopimus on solmittu Venäjän uhan varalta. Sopimuksessa ei ole huomioitu, että Yhdysvalloilla on käytännössä miehittäjävaltion asemaa lähenteleviä vapauksia ja että myös Yhdysvallat liittolaisineen voisivat olla uhka Suomen suvereniteetille. Sopimuksessa ei liioin ole huomioitu, että Yhdysvaltojen lisääntyvä läsnäolo lähellä Venäjän luoteisrajaa ja tärkeitä sotilaskohteita lisää jännitteitä itärajamme ja saattaa heikentää, ei lisätä turvallisuuttamme. On otettava huomioon, että Venäjä oikeutetusti tuntee huolta luoteisrajansa ja erityisesti Pietarin turvallisuudesta ja kokee DCA-sopimuksen sitoman Suomen epäystävälliseksi maaksi.

Suomen on vaadittava takuita siitä, että maamme maaperälle, ilmatilaan ja aluevesille ei tuoda ydinaseita edes lyhytaikaisesti läpikulkumatkalle ja, että suomalaisilla on myös oikeus valvoa tätä myös Yhdysvaltojen suhteen.

Hallituksen esityksen luvun 7.3 Taloudelliset vaikutukset mukaan todetaan, että ei voida antaa tarkempaa arviota siitä, kuinka suuria taloudellisia vaikutuksia sopimuksesta aiheutuu Puolustusvoimien toimintaan, vaan käytänteet tulevat muotoutumaan vuosien varrella. Samoin muissa luvuissa on vastaavia arvioita taloudellisista vaikutuksista ja velvoitteista. Sopimuksen kustannusvaikutukset on selvitettävä tarkemmin.

Hallituksen esityksen luvun 7.5. Työelämävaikutukset todetaan, että Suomesta suoraan USA:n palvelukseen palkattaviin työntekijöihin sovellettaisiin USA:n lainsäädäntöä, ja että Yhdysvallat on lisäksi sitoutunut kunnioittamaan olennaisia Suomen lainsäädännön säännöksiä työstä niiltä osin ja sellaisin ehdoin, jotka eivät ole sopimuksen tai USA:n joukkojen sotilaallisten vaatimusten vastaisia. Ennakolta ei ole tiedossa, millaisia sopimusehtoja USA:n joukot tarjoaisivat Suomesta palkatuille työntekijöille. Esityksessä ei ole mainintaa suomalaisten työsuojelu- ym. viranomaisten

toimintamahdollisuuksista. Sopimukseen on kirjattava suomalaisten viranomaisten toimivaltuudet näiltä osin.

Hallituksen esityksen luvussa 7.8 Ympäristövaikutukset todetaan lyhyesti ampuma- ja harjoitustoiminnasta ja sotilasilmailusta aiheutuvan melua. Ammunnan seurauksena todetaan aiheutuvan rakenteiden vaurioita ja kulumista, maalialueilla haitta-ainekuormitusta. Raskaiden ajoneuvojen ja aseiden harjoittelusta aiheutuu maaperän kulumista. Vaarallisten aineiden käytön lisääntymisen myötä ympäristövahinkojen riski kasvaa.

Kasvihuonekaasujen ja muiden ilmapäästöjen lisääntyminen arvioidaan vähäiseksi. Tätä ei perustella, mutta se johtuu ilmeisesti siitä, että Kioton ilmasopimuksesta alkaen sotilaallinen toiminta jätettiin kokonaisuudessaan kasvihuonekaasujen raportoinnin ulkopuolelle Yhdysvaltojen painostuksesta. Kuitenkin sotilaallinen toiminta tuottaa päästöjä suhteessa rahankäyttöön enemmän kuin rauhanomainen taloudellinen toiminta. Yhdysvaltojen armeija on suurin yksittäinen kasvihuonekaasujen päästölähde. Suomessakin lisääntynyt toiminta lisää fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Suurin osa päästöistä tulee hävittäjien lennoista. Näitä päästöjä ja niiden väistämätöntä lisääntymistä ei tule vähätellä, vaan sopimukseen tulee tehdä lisäys päästövähennyksistä ja ympäristöön kohdistuvien vaikutusten minimoinnista.

Hallituksen esityksen luvussa 7.9 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin ei ole lainkaan mainintaa saamelaisista, heidän oikeudestaan maihinsa ja elinkeinoonsa. Suomen on ratifioitava ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskeva yleissopimus ja noudatettava sitä ennen ratifiointiakin. Saamelaiset on syrjäytetty kokonaan niin sopimuksen laadinnasta kuin jo toteutuneista saamelaisalueilla tapahtuneiden sotaharjoitusten suunnittelusta.

SKP näkee, että puolustusyhteistyösopimus palvelee ennen kaikkea Yhdysvaltojen pyrkimyksiä hallita ja kontrolloida muuta maailmaa oman maansa hallitsevan luokan, suurpääoman ja monikansallisten suuryhtiöiden etujen mukaan. Yhdysvaltojen halu solmia sopimus Suomen kanssa ei johdu pyyteettömästä tahdosta auttaa Suomea mahdollisissa konflikteissa Venäjän kanssa, vaan Suomen maantieteellisestä asemasta Venäjän rajanaapurina, lähellä suurkaupunki Pietaria ja tärkeitä Muurmanskin sotilaskohteita. Sopimus antaisi Yhdysvalloille merkittäviä toimintavapauksia, jotka heikentäisivät Suomessa asuvien yleistä turvallisuustilannetta, rajoittaisivat Suomen valtiollisia toimintamahdollisuuksia, aiheuttaisivat vaikeasti ennakoitavia kustannuksia, joiden maksamiseen Suomi valtiona sitoutuisi, sekä tuottaisivat ilmasto- ja ympäristöhaittaa Suomelle.

Sopimus ei lisää Suomen turvallisuutta, vaan lisää jännitteitä ja konfliktien vaaraa itärajallamme ja lähialueillamme. Paras tae Suomen turvallisuudelle on hyvät ja luottamukselliset suhteet Venäjän kanssa, riippumatta siitä, kuka ja mikä voima on maassa vallassa. Tämän takia Suomen ei mielestämme tule solmia ehdotettua puolustusyhteistyösopimusta Yhdysvaltojen kanssa. SKP näkee, että Suomen tulisi erota Natosta ja palata aiempaan puolueettomuuteen ja sotilaalliseen liittoutumattomuuteen.

Esitämme, että Suomen hallitus pyrkii keskustelu- ja neuvotteluyhteyteen Venäjän federaation hallituksen kanssa tarkoituksena solmia keskinäinen molemminpuolinen hyökkäämättömyys- ja puuttumattomuussopimus, jossa vakuutetaan, ettei sopijamaan kautta sallita hyökkäystä toisen sopijamaan alueelle. Suomen tulee sitoutua samaan myös muiden naapurimaidensa suhteen.

Helsinki 8.5.2024

Suomen kommunistinen puolue

Sandberg Tiina
Suomen kommunistinen puolue

Taskinen Liisa
Suomen kommunistinen puolue